

Molencomplex Kinderdijk-Elshout

Uitzonderlijke universele waarde (OUV)

Korte samenvatting

(Dit is een, naar het Nederlands vertaalde samenvatting van de OUV, Ga voor de volledige beschrijving van het Werelderfgoed en de uitzonderlijke universele waarde ervan naar: <https://whc.unesco.org/en/list/818>)

Het molencomplex in Kinderdijk-Elshout is een groep gebouwen in een uitzonderlijk cultuurlandschap, waarin de eeuwenlange strijd van het Nederlandse volk om delen van het land droog te pompen en te beschermen tegen verdere overstromingen indringend zichtbaar is; alle belangrijke elementen van het complexe systeem dat voor dit doel werd bedacht, zijn bewaard gebleven.

De aanleg van waterwerken voor het droogleggen van grond voor landbouw en bewoning begon al in de middeleeuwen en gaat tot op de dag van vandaag door. De locatie omvat alle kenmerkende elementen van deze technologie: polders, hoge en lage boezems voor de afvoer van overtollig polderwater, kades en dijken, 19 poldermolens, drie gemalen, twee afwateringssluizen en twee waterschapsgebouwen. De prachtig bewaard gebleven molens zijn onder te verdelen in drie categorieën: acht ronde bakstenen grondzeilers, tien achthoekige met riet gedekte wipmolens en één molen die het water oppompt met een vijzel.

De installaties in het gebied Kinderdijk-Elshout geven een goed beeld van de buitengewone bijdrage van de Nederlanders aan de technologie van watermanagement.

Het landschap ontleent zijn opvallende karakter aan het contrast tussen de horizontale lijnen van de kanalen, dijken en akkers en het verticale ritme van het molencomplex. Nergens in Nederland of in de rest van de wereld is een afwateringsstelsel van dit type of van een vergelijkbare ouderdom te vinden.

Criterium (i): Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout is een uitzonderlijk cultuurlandschap dat op indringende wijze getuigt van de menselijke vindingrijkheid en standvastigheid in bijna duizend jaar afwatering en bescherming van een gebied door de ontwikkeling en toepassing van waterbouwkundige technieken.

Criterium (ii): Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout is met zijn historische poldergebieden, hoge en lage boezems, molens en molengangen, gemalen, afwateringssluizen en waterschapsgebouwen een uitstekend voorbeeld van de ontwikkeling van Nederlandse afwateringstechnieken die in grote delen van de wereld navolging hebben gevonden.

Criterium (iv): Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout is een uiterst ingenieus waterbouwkundig systeem dat tot op de dag van vandaag functioneert en dat door de eeuwen heen de bewoning en cultivering van een groot veengebied mogelijk heeft gemaakt. Het is zowel nationaal als internationaal het enige complex in zijn soort op deze schaal, wat het een uniek en uitstekend voorbeeld maakt van een architectonisch geheel en cultuurlandschap dat kenmerkend is voor Nederland en een belangrijke fase in de menselijke geschiedenis illustreert.

Integriteit

Alle relevante elementen, zoals de polders met de afwateringskanalen en dijken, bakstenen, houten en rietgedekte windmolens, molengangen, gemalen, afwateringssluizen en waterschapsgebouwen, zijn bewaard gebleven zonder irrelevante of storende toevoegingen. De afwateringssluizen in Elshout zijn teruggebracht tot twee en halverwege de jaren tachtig herbouwd; in 1924 zijn de installaties van het Wisboomgemaal omgebouwd van stoomaandrijving naar elektriciteit. Het Werelderfgoed is groot genoeg om een volledig beeld te geven van alle elementen en processen die het belang van het molencomplex laten zien.

Authenticiteit

Het molencomplex van Kinderdijk-Elshout met zijn historische hoge en lage boezems, waterlopen, molens en molengangen, gemalen, afwateringssluizen en waterschapsgebouwen is nagenoeg onveranderd gebleven. Het heeft de uitgestrekte, typisch Nederlandse en kenmerkende eigenschappen van het landschap en de omgeving die vanaf de middeleeuwen en met name in de eerste helft van de achttiende eeuw zijn ontstaan, weten te behouden. De negentien monumentale molens zijn allemaal nog in gebruik als reservemolens in geval van storing in de moderne installaties. Het vakmanschap en de plaatsing van de bouwwerken en het kenmerkende karakter en de integriteit van het cultuurlandschap zijn zeer authentiek. Sinds de bouw van de zestien molens van de Nederwaard en de Overwaard, respectievelijk in 1738 en 1740, is er niets gewijzigd aan de functionele waterbouwkundige samenhang tussen de afwateringsinstallaties, polders en rivieren, dus het systeem is eveneens zeer authentiek. Het reservoirstelsel van beide is ook nog intact; het lage reservoir van de Nederwaard dateert uit 1369 en dat van de Overwaard uit 1365.

De restauratie van de molens, die is begonnen in 2008, is uitgevoerd volgens de technieken die tijdens de bouw van de molens zijn gebruikt. Bij de restauraties zal ook gebruik worden gemaakt van authentieke materialen. Het project werd geleid door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en is in 2011 afgerond.